

Hrvatski dani u Bizonji

15. obljetnica Bizonjskoga hrvatskoga društva

27. maja, petak

Hrvatski dan u školi ter čuvarnici

- U organizaciji pomažu Bizonjski tamburaši
U 8 uri - Hrvatska tamburaška maša za dicitu, uz celebriranje mjesnoga farnika Kálmána Szalajja
Dopodne: Naticanja, igre u svezi s hrvatskim jezikom, narodom i matičnom domovinom
Od 15 uri - Pozivanje stanovništva na večernju jubilarnu galu Bizonjskoga hrvatskoga društva
U 18 uri - Rodjendanski kulturni program
 Otvaranje izložbe

Sudjeluju: dica iz čuvarnice, školari, pohodnici Umjetničke škole (Bizonja, Kemlja), Mišani zbor Jorgovan, Bizonjski tamburaši
 Gosti: Muški zbor iz Hrvatskoga Jandrofa
 Za kulturnim programom skupna večera iz ponudjene svinje napravljenih falatov

28. maja, subotu

Dopodne: Branje kolača i vina pri hiža
 Sajam za dobrotvorne svrhe - po ponudjeni predmeti, dari i stvari škole, čuvarnice, dičjega doma iz Papréta, civilnih društava, kušanje vina i kupovanje pečenoga, dičje zabave, igre.
 Pišačenje za zdravlje od Staroga Grada, prik Papréta do Bizonje

U 11 uri - Dolazak pozvanih folklornih društava, probe pred nastupom
Od 15 uri - Povorka u narodni nošnja krez selo do Kulturnoga doma
 Nastupaju: HKD „Veseli Gradišćanci” iz Unde, HKD „Kajkavci” iz Umoka, Folklorno društvo Črip - Devinsko Novo Selo Za vičerom Hrvatski bal - Otvara: Lastavica (Međunarodna folklorna grupa s kotrigi iz Austrije, Slovačke, Ugarske)

Muzika: Pinkica iz Petrovoga Sela

Glavna nagrada tombole:
 Jednotajedno putovanje za dvije osobe na Jadranskom morju s apartmanom

29. maja, nedilju

U 10 uri - Hrvatska sveta maša, prošecija, mašu muzičko oblikuju Bizonjski tamburaši.

Poslije toga Seoski dan oko Kulturnoga doma

Letenje s motornim zmajem

Naticanje u kuhanju za familije

Obavijest

Poziv Javne zaklade za nacionalne i etničke manjine u Mađarskoj registriranim manjinskim kulturnim organizacijama, manjinskim ustanovama, obrazovnim ustanovama, mjesnim manjinskim samoupravama

Na svojoj sjednici 18. rujna 2003. godine Kuratorij Zaklade utemeljio je Narodnosnu nagradu za mladež, radi priznavanja djelatnosti mladih na polju narodnosne kulture, njegovanja materinskog jezika, i ine istaknute djelatnosti radi jačanja narodnosnih zajednica.

Nagradu Kuratorij dodjeljuje pripadnicima manjina (Armeni, Bugari, Romi, Grci, Hrvati, Poljaci, Nijemci, Rumunji, Rusini, Srbi, Slovaci, Slovenci, Ukrajinci), osobama koji su napunili 18. godinu života, a nisu stariji od 30 godina.

Iznos Nagrade: 100 000 Ft.

Nagradu mogu predložiti:
 registrirane kulturne udruge, manjinske ustanove, obrazovne ustanove mjesne manjinske samouprave te lokalne samouprave koje su ujedno i manjinske. Samouprave drugih naselja, jednako kao ni državne samouprave ne mogu predlagati.

Predlagač može predložiti samo jednu osobu.

Osoba koja je u prijašnjim godinama dobila Narodnosno odličje za mladež, ne može biti kandidirana.

Uz prijedlog predlagač treba navesti, odnosno priložiti:
 ime, adresu

potvrdu o registriranju (sjedište, zastupnik, područje djelovanja) ovjereni dokument odluke o prijedlogu.

Kandidat treba navesti:

svoj pristanak na ustupanje dostavljenih podataka
 Zakladi HDS-u na korištenju, adresu.

Prijedlozi s formalnim i sadržajnim nedostacima neće se razmatrati.

Prijedlog (kandidaturu) i potrebne dokumente treba dostaviti u dva primjerka, preporučeno na adresu Zaklade (1387 Budapest 62. Pf. 25) najkasnije **do 30. lipnja 2005. godine.**

Kuratorij će na osnovi kandidature i mišljenja državnih samouprava na svojoj sjednici u rujnu odlučiti o dodjeli Nagrade, a njezino svečano uručenje će biti u listopadu.

HRVATSKA KRONIKA

25. svibnja 2005. u 13.05 na I. programu MTV-a

Događaj tjedna u Hrvatskoj
 TV-kalendar
 Izvješće sa Skupštine HDS-a
 New York

Urednik: Ivan Guban

Santovačke kraljice

IZ SADRŽAJA:

Događaj tjedna str. 2. – S četiri mjeseca zakašnjenja manjinski tisak dobio državnu potporu za 2005. godinu str. 3. – Susret garskih kulturnjaka, susret naraštaja str. 4. – Na Duhove Pustarski dani str. 6. Topuski tamburaši u Koljnofu str. 7. – Kraj amaterske kazališne sezone u Gradišću – Židanski Čarli mišao kaos! str. 8. – Zasvirajte blues, bunjevački blues str. 9. Natjecanje u recitiranju u santovačkoj hrvatskoj školi str. 10. – Klapa Leut iz Zadra u Budimpešti str. 11. – Dan škole u Harkanju str. 12. – Mala stranica str. 13. – Rad na polju kulture i povezivanje s matičnom domovinom str. 14. – In vino veritas str. 15.

BUDIMPEŠTA – Ministrica vanjskih poslova i europskih integracija Kolinda Grabar-Kitarović, predvodila je 13. svibnja 2005. godine, izaslanstvo Republike Hrvatske na sastanku Kvadrilaterale u Budimpešti. Izaslanstva Republike Mađarske i Slovenije predvodili su ministri vanjskih poslova Ferenc Somogyi i Dimitrij Rupel, a Talijanske Republike državni podtajnik u Ministarstvu vanjskih poslova Talijanske Republike, Roberto Antonione. Završnim dokumentom sastanka ministri vanjskih poslova Kvadrilaterale podržali su brzi početak pregovora o članstvu Republike Hrvatske i Europske unije. Ministrica Grabar-Kitarović je istaknula značenje Kvadrilaterale u procesu euroatlantskog integriranja te je zahvalila na potpori. Ovim sastankom je zaključeno mađarsko predsjedanje Kvadrilateralom nakon kojeg je predsjedanje preuzela Talijanska Republika.

Ministri vanjskih poslova usvojili su Budimpeštansku deklaraciju u kojoj se ističe podrška država Kvadrilaterale što skorijem početku pregovora Republike Hrvatske o članstvu u Europskoj uniji. Deklaracijom je istaknuta važna uloga Radne skupine u procesu pripreme za konačnu odluku Europske unije kao i uloga Europske unije i NATO-a u osiguranju trajne stabilnosti, sigurnosti i napretka Jugoistočne Europe.

Ministri vanjskih poslova su na sastanku razmotrili aktivnosti Kvadrilaterale te je Deklaracijom istaknuta uloga procesa euroatlantskog integriranja za stanje u Jugoistočnoj Europi te ocijenjeno stanje u SiCG, kao i napredak Makedonije te Bosne i Hercegovine u procesu euroatlantskog integriranja. Na sastanku su istaknuti prioriteti suradnje s državama Kvadrilaterale, kao što su sudjelovanje Republike Hrvatske u multinacionalnoj vojnoj postrojbi Kvadrilaterale za očuvanje mira i akcije humanitarne pomoći; uključivanje država Jugoistočne Europe u paneuropsku transportnu mrežu; suradnja sjevernojadranskih luka Trsta, Kopra i Rijeke; suradnja u zaštiti okoliša; zajednički projekti regionalnog razvoja; suradnja u malom i srednjem poduzetništvu, regionalnom razvoju, turizmu, znanosti i tehnologiji te u programima zapošljavanja, zdravstva i razmjena studenata.

Tjedan koji je iza nas obilježio je niz događaja. Mađarska javnost zgražala se nad skandalom oko naturalnih testova koji su dospjeli u javnost i u ruke učenika prije nego što su službeno otvoreni. I dok su neki prizivali ostavku nadležnog ministra zbog najvećega skandala oko mature u posljednjih dvadesetak godina, drugi su zaključili ako se sve moglo prevladati sastavljanjem naturalnih testova noć neposredno uoči samih naturalnih ispita, zašto se to tako nije i učinilo. Vladini portali na kojima bismo mogli saznati najnoviji razvoj stvari oko manjinskog i izbornog zakona u tijeku su „preuređenja”, a manjinski ombudsman Jenő Kaltenbach upozorava: ako se uskoro ne promijeni Izborni zakon i ne uskladi s ustavom, onda nećemo moći održati izbore za manjinske samouprave 2006. godine. Istovremeno predsjednik HDS-a u pismu predsjedniku Vladina Ureda za nacionalne i etničke manjine Antalu Heizeru skreće pozornost na prijedlog Skupštine HDS-a glede promjena manjinskog i izbornog zakona, radi jačanja kulturne autonomije i njezine daljnje izgradnje, naglašava kako dosadašnja iskustva pokazuju potrebu njihova mijenjanja te njihovo usklađivanje sa zakonima i pravnim propisima Europske unije.

Javnost u Hrvatskoj početkom tjedna zgražavala se nad prijedlogom tužiteljstva Haaškoga suda koji u prijedlogu proširenja optužnice protiv generala Čermaka i Markača cijelu akciju Domovinskog rata Oluju razmatra kao udruženi zločinački pothvat, radi etničkog čišćenja Srba. Kamo ide Europa i gdje je mjesto Hrvatske u njoj kada se temeljne vrednote i stečevine Domovinskog rata dovode u pitanje. To je tek prijedlog Haaškog tužiteljstva, kaže Haaški sud. Odvjetnici generala Ivana Čermaka i Mladena Markača uložili su prigovor, a najnoviji potez iz Haaga više je nego besmislica i svojevrsna politička prijetnja, ocjenjuju politički analitičari. Polako, ali sigurno europski parlamentarci po najnovijim istraživanjima prepoznaju Hrvatsku po lijepim gradovima, obali, nacionalizmu i Anti Gotovini, te smatraju kako Hrvatska

treba bolje surađivati s Haaškim sudom. Kraj tjedna u Hrvatskoj obilježili su izbori za mandate u općinskim i gradskim vijećima te županijskim skupštinama i Skupštini grada Zagreba. Na 6 500 birališta izašlo je domalo četiri milijuna birača. Posljednji lokalni izbori bili su 2001. godine. Odaziv birača 15. svibnja bio je slab, ispod 35% biračkog tijela, kaže Državno izborno povjerenstvo, ali izbori su se odvijali u najboljem redu, s veoma malo prigovora. Zagreb, Rijeka, a i Split gradovi su u kojima je koalicija predvođena SDP-om uspjela osvojiti većinu biračkih glasova, dok su u Osijeku pobijedili Branimir Glavaš i njegova nezavisna lista. Unatoč tome izgleda kako će SDP samo u Rijeci moći bez dodatnih koaliranja formirati vlast, a i u Zagrebu Milanu Bandiću, koji treći put u bojama SDP-a osvaja gradonačelničku stolicu, treba još jedan vijećnik. U Splitu još ništa nije riješeno. Predstoji razdoblje koaliranja i tek tada će se znati sigurni nositelji buduće vlasti u gradovima, županijama. Na županijskoj razini najuvjerljiviju pobjedu osvojila je koalicija HSLS-HNS-HSU sa čak 70% glasova na čelu s Ivanom Čehokom, dosadašnjim načelnikom grada Varaždina. SDP s partnerima osvojio je Požegu, Sisak, Čakovec, vodi u Slavonskome Brodu, s IDS-om u Puli. HDZ ima Gospić, Krapinu, vodi u Karlovcima, Šibeniku, Dubrovniku, Zadru, Vinkovcima i Vukovaru. HSLS-u i njegovoj koaliciji pripao je Bjelovar, u Kninu je pobijedio SDSS, a u Drnišu nezavisni Ante Dželalija. HDZ samostalno ili s koalicijskim partnerima ima prevlast u Zadarskoj, Ličko-senjskoj, Požeško-slavonskoj, Sisačko-moslavačkoj, Vukovarsko-srijemskoj, Karlovačkoj, Šibensko-kninskoj i Splitsko-dalmatinskoj županiji. SDP s koalicijskim partnerima vodi u Zagrebačkoj, Bjelovarsko-bilogorskoj, Koprivničko-križevačkoj, Brodsko-posavskoj, Primorsko-goranskoj te Dubrovačko-neretvanskoj županiji. Branimir Glavaš i njegova nezavisna lista osvojili su Osječko-baranjsku, IDS Istarsku, a HNS po svemu sudeći Međimursku i Varaždinsku županiju.

Branka Pavić Blažetin

Čitajte i širite Hrvatski glasnik!

IN VINO VERITAS

„U vinu je istina“, kaže stara izreka, što znaju i pomurski vinogradari, koji prilikom svojih druženja rado nazdrave kapljicom „kamanovih i bečehelskih gorica“. Uzgajivači vinove loze iz Serdahela i Sumartona većinom na tim vinogradima imaju lozu i u posljednjih godina sve više pozornosti posvećuju kakvoći svog vina.

Još početkom proljeća održano je natjecanje vina u Serdahelu, gdje su bili nazočni gazde iz oba sela. Početkom svibnja pak priređeno je natjecanje u Sumartonu.

Stara je već tradicija u tom selu da se priređuje natjecanje, na koje često stižu i vinari iz Međimurja i Zagorja, no i sumartonski vinari odlaze k njima radi razmjenjivanja iskustava u uzgoju grožđa.

Ove godine u Sumartonu se javio 21 gazda. Njih su pozdravili sumartonski načelnik Lajoš Vlačić i mješoviti pjevački zbor s hrvatskim pjesmama o vinu. Na natjecanje je bilo dostavljeno 42 uzorka, koje su kušali, zatim bodovali članovi ocjenjivačkog suda: Zoltán Simon, predsjednik Udruge vinogradara iz Csörnyeföldeá, Géza Németh, predsjednik letinjske Udruge vinogradara, i vinski stručnjak Ferenc Pusztai.

Prema ocjenama prošla godina nije bila loša, od 42 uzorka čak sedam je dobilo zlatnu, sedam srebrnu i 11 brončanu medalju. Njima su dodijeljena priznanja.

Zlatna je medalja dodijeljena Joži Đuricu (miješano crno vino), Franji Kanižajiju (cabernet), Franji Kanižajiju (sardonay), Istvánu Dömötöru (miješano bijelo vino), Silviji Kanižai (rizling-silvani), Stjepanu Međeriju i nekadašnjem Sumartoncu Joži Horvatu, koji sada živi u Andzabegu (Érd) i najveći je sponzor svoga rodnog sela. On se uvijek prisjeća svojih korijena i prema svojim mogućnostima potpomaže razne priredbe, izdanja, sumartonski nogometni klub. I ovom prigodom načelnik sela zahvalio je na dosadašnjoj pomoći i svima nagrađenima.

Sumartón je osnovao i naslov „Najbolje sumartonsko vino“, no ovaj put tu nagradu je osvojio Serdahelac Stjepan Međeri, koji vinograd ima u sumartonskim Kamanovima goricama.

Nakon dodjele nagrada skupina vinara i ocjenjivačkog suda posjetili su vinski cestu u Kamanovim goricama, gdje je boravak sve udobniji, naime, uveden

je vodovod i struja. Ondje su posjetili podrum Jože Hederića, Stjepana Međerija, Jože Đurica i Stjepana Mihovića.

U večernjim satima kod seoskog doma čekali su ih teleći paprikaš i pečeno meso na roštilju, a uz kapljicu nisu nedostajale ni harmonika ni pjesma.

Beta

Stjepan Međeri od Ferenc Pusztaija preuzima nagradu „Najbolje sumartonsko vino“

Kuhajmo zajedno

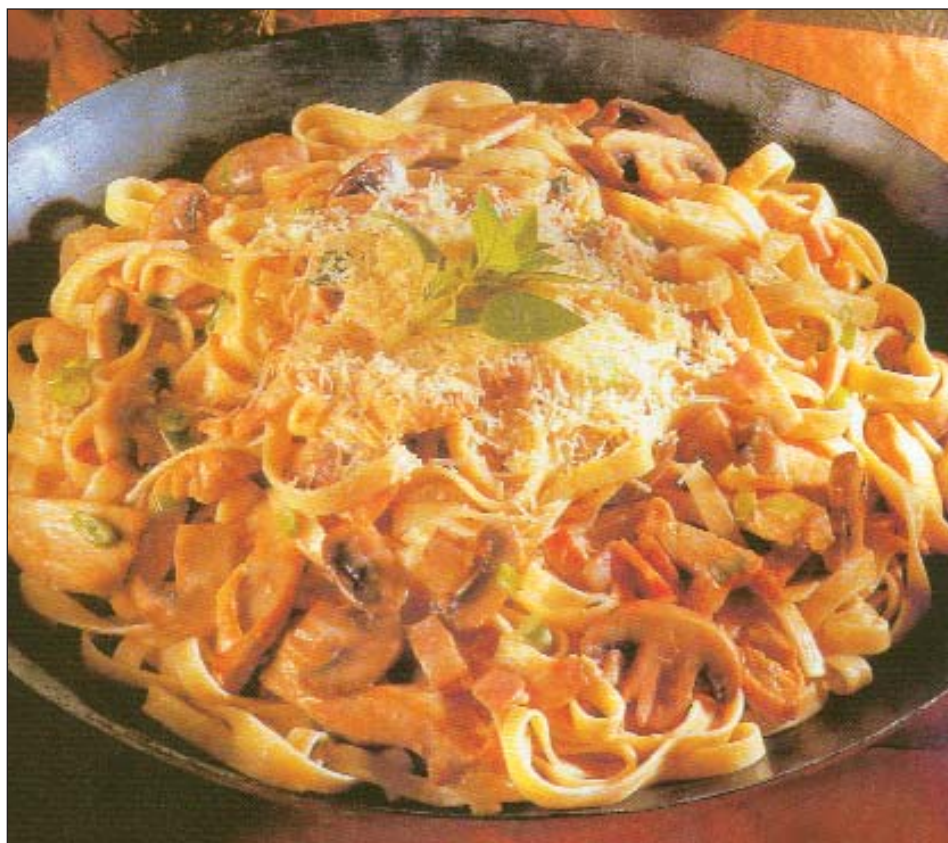

Rezanci s piletinom

Pripremite (za 4 osobe):

1 žlicu ulja, 3 dag maslaca, 35 dag pilećeg bijelog mesa, 25 dag mesnate dimljene slaninice, 2 režnja češnjaka, 25 dag šampinjona, 1 dl bijelog vina, 1,5 dl vrhnja, 4 tanka mlada luka, 1 žlicu brašna, 40 dag rezanaca, sol, papar, 3 dag naribanog sira parmezana

Zagrijte ulje i maslac, pa narezano meso pržite 3 minute. Primiješajte narezanu slaninu, šampinjone i usitnjeni češnjak. Miješajte 2 minute i zalijte vinom. Posolite, popaprite. Kad napola ispari, primiješajte vrhnje, narezani mladi luk i brašno, pa miješajte da se umak zgusne. Umiješajte u oprane i ocijeđene rezance, te pospite sirom.

UMOK – HKD *Kajkavci*, na čelu s Atilom Horvatom, pred kratkim je boravio u Hrvatskoj. Umočani šesto ljetu imaju prijatelje u Savskom Marofu, a u zalogu partnerstva stoju uzajamni posjeti i privatna druženja. U trodnevnom gostovanju, naravno, su bili i zanimljivi izleti u okolici Zagreba, ter skupni koncert domaćih i gostujućih tamburašev ter šarolika folklorna predstava, u koj će *Kajkavci* predstaviti svojim najbližnjim najnoviji svoj repertoar.

PETROVO SELO – OŠ u Petrovom Selu brojne veze gaji sa sličnom ustanovom u Donjoj Zelini. Četvrtak, 19. majuša, pod peljanjem Branke Dananić, ravnateljice OŠ Ksavera Šandora Đalskoga iz Donje Zeline, 13 hrvatskih učenikov je doputovalo u Gradišće. U programu je bilo upoznavanje znamenitosti grada Sambotela, ter piknik u lugu na Danu prirode. Ovput je sa školari došlo iz Zeline i amatersko kazališno društvo Zamka, koje je svoju predstavu prvi put imalo u petroviskom kulturnom domu, na danu dolaska, pod naslovom *Gospodar je zvonel*. Petroviščani su u Zelini gostovali jur u jesen sa lanjskoljetošnjom komedijom. Hrvatsku delegaciju je ovput sprohadjala i gradonačelnica dr. Štefica Kamenatić-Filipović, a nje osoba je znamda i znak za buduće tjesnije povezivanje dvih općin.

ŠOLTA (Solt) – Županijski dom manjina u Baji, u suorganizaciji s narodnosnim udrugama, samoupravama, kulturno-umjetničkim i športskim društvima, svake druge godine priređuje *Lipanski narodnosni dan i županijski susret mladeži*, koji će se ponovno upriličiti 1. lipnja u Telekijevu dvorcu u Šolti.

U prekrasnom ozračju županijskog odmarališta prijedodne od 10 sati priređuje se okrugli stol na temu manjinske samosvojnosti i narodnosne kulture, a u povodu 10. obljetnice manjinskoga samoupravljanja. Od 14 sati slijede športska natjecanja za učenike narodnosnih škola, a nakon pozdravnih riječi organizatora u 17 sati slijedi proglašenje rezultata, te kulturni program narodnosnih društava na otvorenom, na kraju s plesačnicom sudionika i gostujućih orkestrara.

Dušnok

Rad na polju kulture i povezivanje s matičnom domovinom

Crkveni pjevački zbor iz Dušnoka, koji djeluje pod pokroviteljstvom mjesne Hrvatske manjinske samouprave, redovito se okuplja na probama, pripremajući se za skorašnje nastupe. Prošloga tjedna, na drugi dan Duhova, sudjelovao je na susretu hrvatskih crkvenih zborova u Kaćmaru, a 22. svibnja gostovat će na susretu „Marijo, svibnja kraljice” u Topolju u Hrvatskoj gdje će nastupiti s marijanskim i drugim hrvatskim crkvenim pjesmama – izvijestila nas je na naše zanimanje predsjednica hrvatske samouprave Matija Mandić Goher.

– I ove godine na prvi dan Duhova, u nedjelju, 15. svibnja, Hrvatska manjinska samouprava bila je suorganizator tradicionalne dušnočke manifestacije pod nazivom „Racke Pinkušde”. Dan prije, u subotu, prigodni kulturni program s kratkim pjesmicama i igrokazom priredili su učenici koji uče hrvatski jezik. Organiziran je i sastanak nekadašnjih Dušnočana koji danas ne žive u selu, a već po običaju upriličeno je i natjecanje vinara. U nedjelju prijedodne održani su razni dječji programi, a u 17 sati prigodni kulturni program u okviru kojega su se predstavile tri manjinske samouprave, pa i Hrvatska samouprava. Te gostujuće folklorne skupine – priopćila nam je ukratko

predsjednica Hrvatske samouprave o tradicionalnoj priredbi.

Hrvatska manjinska samouprava ističe se i na drugim poljima, a jedno od njih je i što bolje povezivanje s matičnom Hrvatskom. Kako smo saznali, još prije nekoliko godina uspostavljene su veze Dušnoka i Hrvatske samouprave s Jelsom na otoku Hvaru, u okviru koje je upriličeno više športskih i kulturnih susreta u Hrvatskoj i Mađarskoj. Do danas one su se održale uglavnom na turističkom polju, jer više Dušnočana odlazi na ljetni odmor na Hvar. Međutim, Dušnočani, uključivši i Hrvatsku samoupravu, priželjkjuju i povezivanje s jednim mađarskim naseljem u Hrvatskoj, sa sličnom dvojezičnom sredinom. Riječ je o Bilju u Baranji gdje su Dušnočani već boravili s Kulturnom udrugom još 1995. godine, u pratnji predsjednika SHM-a Jose Ostrogonca i predsjednice bačkog ogranka Angele Šokac Marković. Priželjkjuje se razmjena učenika i uzajamno posjećivanje mjesnih svečanosti povodom nacionalnih i državnih blagdana. Tom prigodom moglo bi doći i do razvijanja suradnje, osim športa i kulture, i na društvenom, gospodarskom planu, za što postoje obostrani interesi.

S. Balatinac

Od dvora do dvora...

Kraljice su najljepši duhovski običaj bunjevačkih i šokačkih Hrvata koji se očuvao do naših dana. Nekada se on njegovao u gotovo svim hrvatskim naseljima u Bačkoj: u Aljmašu, Gari, Čavolju, Kaćmaru, Sentivanu, na Fancagi, u Baji i Santovu, a danas je većinom iščeznuo. Prije nekoliko godina obnovljen je i u Baji, a danas se čuva još samo u Kaćmaru i Santovu.

S najpoznatijom i najpjevanijom kraljičkom pjesmom „Od dvora do dvora...”, santovačke šokačke kraljice u izvornoj narodnoj nošnji i ove godine na drugi dan Duhova, 16. svibnja, obilazile su hrvatske domove u mjestu. Učenice hrvatske osnovne škole uvježbala je učiteljica Marica Jelić Mandić, a na drugi dan Duhova pratila ih je učiteljica Marija Žužić Kovač.

S. Balatinac

Manjinski tisak

S četiri mjeseca zakašnjenja manjinski tisak dobio državnu potporu za 2005. godinu

Armenia, Balgarski vesti, Barátság, Buletinul episcopiei, Cronica, Foaia, Hromada, Hrvatski glasnik, Kafeneio, Ludové noviny, Neue Zeitung, Polonia węgierska, Porabje, Srpske narodne novine, Ruszin Világ...

Iz ukupnoga proračuna Javne zaklade za nacionalne i etničke manjine početkom svibnja napokon je došlo do raspodjele sredstava za rad uredništava i izlaženje manjinskih listova, i to nakon više od pet mjeseci u kojima su se manjinski listovi snalazili kako su znali. Hrvatski je glasnik mogao djelovati novčanom pozajmicom HDS-a koju je dobila Croatica Kht. poduzeće za informativnu i izdavačku djelatnost u okviru kojeg se nalazi i uredništvo Hrvatskoga glasnika. Sjednicom Kuratorija Javne zaklade za nacionalne i etničke manjine podijeljena su sredstva za funkcioniranje manjinskih listova za 2005. godinu. Ona su znatno manja od predviđenih troškova. Hrvatski glasnik uz Neue Zeitung, Foaia, Srpske narodne novine, Ludové noviny jedan je od pet manjinskih listova koji izlaze tjedno.

Pero Lastić, György Pintér i István Fretyán imenovani od strane predsjednika Ureda za nacionalne i etničke manjine Antala Heizera činili su odbor koji je izradio nacrt raspodjele sredstava za godinu 2005., i to ocjenom pristiglih natječaja. Premda su ove godine u odnosu na 2004. manjinski listovi dobili 20 milijuna forinti više, još nije dostignuta razina financiranja iz 2003. godine, da ne govorimo o rastućim troškovima izlaženja listova i primanja njihovih suradnika. Stoga se i traži okvir iz 2003. godine u skladu s rastućim troškovima koji su se pokazali u posljednje dvije godine. Ove godine manjinskim listovima podijeljeno je 197 222 000 fo-

rinti (romski listovi ne ulaze u ovaj okvir). U našem slučaju dobiveni iznos za 2005. godinu je 27 021 000 forinti. Traženi je iznos bio 32 685 000 forinti, a očekivani troškovi izlaženja 43 609 716 forinti. Kako dalje? Kao primjer navodimo kako su očekivani troškovi slovačkoga tjednika Ludové noviny 63 254 000, traženi iznos 61 047 000, a dobiveni 27 980 000, Srpske narodne novine očekivani troškovi su 40 000 000, traženi iznos 38 000 0000, a dobiveni 28 927 000, rumunjske novine očekuju troškove 41 820 000, tražili su 38 750 00000, a dobili su iznos od 30 542 000 (Foaia + Cronica).

U Mađarskoj od 13 zakonom priznatih nacionalnih manjina Romi imaju šest listova koji se financiraju iz Javne zaklade, a ostale manjine imaju jedan ili više listova. Srbi, Slovaci, Rumunji, Nijemci i Hrvati imaju tjednik. Slovenci od lipnja ove godine svoj dvotjednik Porabje namjeravaju također izdavati tjedno, a ostale manjine imaju mjesečnike, dvomjesečnike, tromjesečnike ili godišnje određeni broj izdanja svojih tiskovina. Kako u ovim smanjenim novčanim kondicijama koje ne osiguravaju optimalne uvjete ni tehničkog razvoja ni novinarskog rada, osigurati i zadržati dosadašnju kvalitetu manjinskih listova, što više pokušati odgovoriti sve većim zahtjevima vremena u kojem živimo, to jest potrebama svojih čitatelja i potrebama svoje manjine?

Branka Pavić Blažetin

BUDIMPEŠTA – Mišo Hepp, hrvatski kurator u Javnoj zakladi za nacionalne i etničke manjine, kazao nam je da na žalost „po karticama” imamo manje nego ostali. Glede predviđenih prihoda od prodaje u 2005. od svih manjinskih listova Hrvatski glasnik zauzima drugo mjesto iza Neuea Zeitunga. Državna potpora za manjinske listove nedostatna je.

Razlog zbog čega je naš list dobio manju novčanu potporu (od ostalih tjednika) jest broj otkucaja u jednoj kartici koja mora imati 1500, a kod nas ih je znatno manje, dakle tiskamo novine s veoma velikim slovima. U našim novinama ima veoma mnogo slika, a u drugim manjinskim listovima ima ih razmjerno manje, a više tekstova. Prosvjedujemo i mi, svi kuratori, kaže Hepp, jer smatramo da su novine jedan od najvažnijih sredstava čuvanja jezika i širenja informacija u nezavidnom položaju. Stoga upravo manjinskom tisku koji ispunjava svoju funkciju, ovaj je novac više nego nedovoljan za razvoj manjinskih listova, povećanje broja stranica, suradnika, proširenje tema, za razvoj u tehničkom i humanom smislu. Kuratorij Javne zaklade za nacionalne i etničke manjine sugerira manjinskim samoupravama svih manjina da prosvjeduju kod Vladina ureda zbog smanjenja broja novčanih sredstava. Ona su u 2003. godini bila dostatna, na žalost već u 2004. smanjena su za 25%, a u 2005. nisu dostigla razinu iz 2003.

Hrvatski glasnik dobiva pozitivne ocjene i po mnogima je jedan od najljepših manjinskih listova i formatom i tehničkom izvedbom, tjednik je to kojeg 100% odlikuju autorski tekstovi njegovih suradnika. Još je veći udarac za manjinske listove oduzimanje mogućnosti povrata poreza, što zapravo znači da se velik dio sredstava dobivenih od države vraća natrag u državnu blagajnu.

BIELSKO-BIALA, SZCZYRK –

U poljskome gradu Bielsko-Biala od 11. do 13. svibnja održala se međunarodna slavistička konferencija koja će okupiti više od stotine slavista i kroatista. Tema je ovogodišnje znanstvene konferencije Poljska i Hrvatska u Srednjoj Europi, a njezin je radni podnaslov Europska integracija u tradiciji i budućnosti. Konferencija počinje 11. svibnja u gradskoj Vijećnici grada Bielsko-Bialoga. Konferenciji sudjeluju i znanstvenici s Odsjeka za hrvatski jezik i književnost Sveučilišta u Pečuhu: Ernest Barić, Dinko Šokčević i Stjepan Blažetin. Rad konferencije odvijat će se u tri sekcije, povijesnoj, jezikoslovnoj, i književnoj.

SEGEDIN – Udruga manjinskih samouprava grada Segedina, u kojem djeluju i Hrvatska manjinska samouprava i Savez manjina, pokreće niz priredaba pod zajedničkim nazivnikom Dani nacionalnih manjina, ljeta u Segedinu. Serija priredaba počinje 21. svibnja u Domu manjina izložbom fotografija Ruže Tot, a nastavlja se susretom manjinskih folklornih skupina na Dugonićevu trgu. Hrvatski folklor na tom susretu predstavljat će HKD Bunjevačko kolo iz Subotice.

MOHAČ – 19. svibnja u Mohaču u Omladinskom Széchenyijevu središtu održala se konferencija koja je imala za temu Interreg 2005.: nove mogućnosti u prekograničnoj suradnji. Konferenciju, kojoj su sudjelovali između ostalih zastupnici Narodne stranke Europskog parlamenta Pál Schmitt, István Pálfi i László Surján, otvorio je mohački gradonačelnik József Szekó. Govorilo se o Interregovim natjecajnim programima, a sudjelovali su i gosti iz agencije za razvoj Osječko-baranjske županije. Govorilo se i o potpomaganju samoupravnog i poduzetničkog razvoja te o programu Interrega, i u Europskoj uniji i u Mađarskoj. Prikazan je i projekt zaštite okoliša, čemu se u Europskoj uniji pridaje velika pozornost, a govorilo se i o mogućnostima pružanja pomoći u izgradnji dodira na polju obrazovanja, kulture i socijalne skrbi, o čemu je govorila Ana Kovačević, ravnateljica Mađarskog obrazovnog središta u Osijeku.

Susret garskih kulturnjaka, susret naraštaja

U suorganizaciji Hrvatske manjinske samouprave i mjesnog doma kulture, u Gari je u subotu, 14. svibnja, priređen susret nekadašnjih članova Bunjevačkoga kulturnog društva, od 1946. do naših dana. Priredba je ostvarena i uz materijalnu potporu Srpske manjinske samouprave, Samouprave naselja, te uz dio prihoda s bunjevačkih prela koja je organizirao bivši predsjednik Hrvatske manjinske samouprave, umirovljeni učitelj *Jakov Dujmov*.

Već od 15 sati okupljali su se nekadašnji članovi Bunjevačkoga društva, koji su do početka svečanosti u 19 sati ispunili veliku dvoranu doma kulture, a prema organizatorima sudjelovalo je 210-ak gostiju. Tako je popodne upriličeno druženje bivših članova, koji su osim iz Gare došli sa svih strana, od Pečuha i Budimpešte do Kecskeméta, Baje i okolnih naselja, a u predvorju doma kulture postavljena je prigodna izložba fotografija iz života kulturnoga društva od početaka do danas. „Pisma ječi, ne da srcu mira”, s bajskoga bunjevačkog prela iz 1977., Turneja po Baranji, U budimpeštanskom Vigadóu, Na smotri folkloru u Zagrebu 1975. – samo su neke od tematskih cjelina izloženih toga popodneva. Oko 6 sati navečer održana je i projekcija filmskih zapisa počev od 70-ih godina, a među njima prikazan je i glasoviti garski Bunjevački sva-tovac u koreografiji *Antuna Kričkovića* i režiji tragično preminulog novinara *Antuna Kričkovića Tunike*, koje su nazočni gledali s velikim uzbuđenjem, otkrivajući ne-

kadašnje članove Društva, svoje suseljane i prijatelje s kojima su provodili najljepše godine života.

U 19 sati upriličen je prigodni program koji je otvoren s bunjevačkom „himnom” Kolo igra, tamburica svira. Okupljene je pozdravio jedan od prvih kulturnih djelatnika umirovljeni učitelj *Jakov Dujmov* koji je podsjetio na početke i višedesetljetni rad Bunjevačke kulturne grupe.

U nastavku se gostima obratila i voditeljica garske kulturne grupe *Mirjana Rudić Keresztes*, inače dopredsjednica HMS-a, istaknuvši prije svega kako je garska bunjevačka kulturna grupa uvijek bila tronacionalna, jer su među članovima osim Hrvata bili i Mađari i Nijemci.

Program koji je najavljavao *Attila Lévai*, svojim su recitacijama uljepšali *Ana Zomborčević* i *Mirjana Murinji*, a tamburaškim pjesmama i glazbom garski tamburaški sastav pod vodstvom *Stipana Krekića*, dopunjen nekadašnjim članovima. Kao gost nastupio je i mladi harmonikaš *Zoran Barić* iz *Santova*, unuk nekadašnjega garskog tamburaša *Jose Babića*, čiji je nastup popraćen velikim pljeskom i poklicima publike. Zahvalivši na pozivu, okupljenima se obratio i *Đorđe Milivoj*, koji je nakratko učiteljavao u Gari, predavši kitu cvijeća *Ani Šibalin Bajai*, jednoj od organizatorici garskog susreta.

Na kraju programa u znak zahvalnosti skroman poklon uručen je bivšim voditeljima garske kulturne skupine *Jakovu Dujmovu*, *Marku Zegnalu*, *Evi Zorić*, *Zlati Šiba-*

Mnoštvo okupljenih prati prigodni program

Maturalac

Učenici smo četvrtog razreda Hrvatske gimnazije Miroslava Krležu u Pečuhu. Kao svake godine, od škole smo dobili za nagradu putovanje u Rijeku. Trebam vam priznati, cijeli naš razred vrlo se radovao.

U Rijeci smo proveli pet dana. Prvi dan uopće nije bio lak, dogodile su se male nezgode za vrijeme našega putovanja, ali to nas uopće nije spriječilo da budemo uzbuđeni i da nas obuzima trema zbog našega maturalca. Na izlet su s nama došli razrednica Marta Dervar-Gerčić i ravnatelj škole Gabor Györfvári. Stigavši u Rijeku, čekao nas je učenički dom i njegova ravnateljica. Prvu večer odosmo pogledati luku, plažu i središte grada. Sljedeći dan čekao nas je naš vodič, profesor Željko. Našim udobnim autobusom krenuli smo preko tunela Učke u Pulu. Ondje smo pogledali arenu i stari grad. Potom smo brodom otplovili do Brijuna, gdje smo pogledali cijeli otok i imali malo slobodnoga vremena. Treći dan otputovali smo na otok Krk, gdje smo pogledali špilju Biserniku i u selu Jurandvoru Baščansku ploču. Četvrti dan već smo ujutro bili jako umorni, no predstojalo je još razgledanje Opatije, gdje smo se divili prekrasnoj jadranskoj obali.

Zatim je slijedio pomalo naporan izlet, uspinjanje po 753 stube, do Moščence, gdje smo nagrađeni s malo rakije kako bismo se okrijepili i skupili snage. Poslije podne smo se vratili u Rijeku, gdje nas je čekao obilan i ukusan objed, ali se naš program nastavlja.

Stara maslina na Brijunima

Otišli smo pogledati Trsat, gdje su nas opet čekale stube (450). Program nam nije bio presložen, pa smo uvijek našli malo slobodnoga vremena. Noći provedene u Rijeci ostat će nam nezaboravne. Svi, cijeli razred, doživjeli smo iznimno lijep i fantastičan izlet.

Hvala svima koji su nas potpomagali i radili na tome kako bismo imali najljepšu uspomenu prije mature.

Tekst: Anica Kovačević

Foto: Klara Oreško

Poštovani gosti, nastavnici, dragi učenici!

U ime učenika 12. razreda srdačno pozdravljam nazočne prigodom ovog, u našem životu važnog događaja. Okupili smo se u predvorju HOŠIG-a da proslavimo naš posljednji zajednički sastanak. Rado se sjećamo proteklih godina provedenih u ovoj velebnoj ustanovi učeći, družeći se, zabavljajući se u klubu i na raznim proslavama, natjecanjima. Činilo nam je zadovoljstvo sudjelovati i na svekolikim sportskim aktivnostima, gdje smo imali prigodu pokazati umijeće, vještine, a kadšto možda i nespretnosti.

Zahvaljujem našim nastavnicima i profesorima na njihovu napornom

odgojno-prosvjetnom radu i trudu. Posebna zahvalnost pripada našoj razrednici Mariji Šajnović i odgojitelju Stipanu Kovačevom što su se brinuli za nas tijekom proteklih godina. Dakako, izrazito zahvaljujemo i našim milim roditeljima, s kojima smo dijelili i brige i radosti.

U protoku vremena dobro smo upoznali jedan drugoga, uskladili se, pa nam je stoga i rastanak težak. Rasut ćemo se po bijelome svijetu poput latica ocvaloga poljskog cvijeta, svak na svoju stranu, no u mislima ćemo još dugo ostati skupa u zajedničkom nezaboravnom okruženju. Prijateljski

osjećaji uvijek su nas vezali i s ostalim razredima naše škole.

Zahvaljujemo 11. razredu što nam je pripremio opraštanje i savjesno se pobrinuo da nam ova jedinstvena svečanost ostane u nezaboravnom sjećanju i dugoj uspomeni. Želimo njima, te svima koji nastavljaju učenje u ovoj prekrasnoj zdanju i nadahnjujućem ozračju i nadalje sijaset ugodnih trenutaka za sjećanje i pamćenje. Učite marljivo, družite se i njegujte svoj materinski jezik! Hvala vam.

Milan Šibalin
uč. 12. razreda

Dan škole u Harkanju

KOPRIVNICA – Ekolozi u borbi za čaroban svijet rijeke Drave.

U ožujku Ministarstvo poljoprivrede Republike Hrvatske raspisalo je natječaj za vađenje šljunka iz rijeke Drave, nakon čega je uslijedio oštar prosvjed hrvatskih, mađarskih, slovenskih i austrijskih ekologa. Zahvaljujući tome, kako donosi dnevnik Večernji list, natječaj će biti poništen, a time i rijeka i njezino priobalje sačuvani. Udruga Dravska liga ističe kako se raduje poništenju natječaja koji je poništen na njihov prijedlog, a zahtjev za njegovo poništenje išao je preko Ministarstva kulture, koje je najavilo kako će od hrvatske vlade zatražiti proglašenje regionalnog parka Mura-Drava, čime bi se i hrvatska obala ovih rijeka zaštitila, i to trajno, kao što je to primjerice riješeno u Mađarskoj gdje već godinama postoji nacionalni park Drava-Dunav. Taj budući regionalni park ubrzao bi razvoj ekološkog turizma za koji upravo u Podravini postoje velike mogućnosti.

ORAHOVICA – Od siječnja ove godine Osnovna škola Ivane Brlić-Mažuranić, koja ima dugogodišnju prijateljsku suradnju s Osnovnom školom Pála Kitaibela iz Harkanja, uključena je u međunarodni program Eko-škola. Proslavom upriličenom u Orahovici 5. svibnja slavljen je dobivanje Povelje i Zelene zastave te proglašenje orahovičke škole Eko-školom. Proslavi je nazočilo i izaslanstvo harkanjske škole na čelu s Đurđom Geošić. Činom podizanja „Zelene zastave”, orahovička škola slavila je dobivanje svjedodžbe Eko-škole koji ne samo u Republici Hrvatskoj nego i u Europi ima mali broj škola. Da bi to ostvarili i učenici i nastavnici koje inače odlikuje briga za prirodu i prekrasan okoliš njihove škole smještene na padinama Papuka, brižljivo su poradili i na programu štednje vode. Ekologija je tako postala način življenja, i to ne samo u školi nego i u životu učenika. Uređuju se panoji i eko-kutci u razrednoj nastavi, a u programu orahovičke škole su i sati rada u okolišu i prirodi, sade se i uzgajaju biljke i cvijeće, brine se za drvodred i šumu, za čistoću učionica.

U harkanjskoj osnovnoj školi Pála Kitaibela održan je i ove godine tradicionalni Dan škole u nazočnosti izaslanstva nastavničkoga zbora i učenika iz prijateljske Osnovne škole Ivane Brlić-Mažuranić iz Orahovice na čelu s ravnateljicom Katicom Garačić. Prijateljske veze dviju škola i dvaju gradova traju već više od jednog desetljeća, a međusobni susreti su redoviti i plodni. Prilike su to za sportska nadmetanja i druženja dvaju nastavničkih kolektiva i učenika.

U narečenoj harkanjskoj školi koja je jedna od najvećih osnovnih škola ove regije s petstotinjak (488) učenika, njih osamdesetak (78) uči hrvatski jezik i književnost u satnici za materinski jezik. Zasluga je to triju hrvatskih pedagoginja *Katice Tamaši*, *Đurđe Geošić* i *Žuže Gregeš*, njihova nepresušnog poleta i želje da se hrvatskom jeziku dade dostojno mjesto i u školi i u gradu. Nesebičnu pomoć i potporu na tom putu njihovi naponi uživaju i od strane gradskog vodstva i od ravnatelja njihove škole *Józsefa Kissa Levente* i cijeloga nastavničkog zbora. Na žalost, kaže mi Đurđa Geošić, prva je ovo školska godina u nizu dugih kako nisu mogli pokrenuti početnu skupinu u prvom razredu. Iako se nastavnice brinu da se i u tamošnjem vrtiću počne s usvajanjem hrvatskog jezika, ove godine nije bilo prijavljenih osam učenika, koliko zakon propisuje da ih treba biti kako bi se pokrenula hrvatska skupina. Nadaju se kako će to iduće školske godine biti moguće.

Redovita su natjecanja u kazivanju stihova na hrvatskom jeziku u harkanjskoj školi, a također se trude sudjelovati Župa-

nijskom natjecanju „Josip Gujaš Đuretin” u Martincima.

Svako dijete pojedinačno nagovaraju na učenje hrvatskoga jezika, koje posebno potpomaže tamošnja Hrvatska samouprava osiguravajući svoj djeci besplatne udžbenike, bilježnice i školski pribor, te za najbolje učenike mogućnost sudjelovanja izletima i ljetnim taborima u Selcu, koji se već niz godina održavaju u Karlovačkome dječjem odmaralištu.

Dan škole prilika je kada ravnatelj škole *József Kiss Levente* okupljenim učenicima dijeli priznanja i diplome za njihove nastavne i sportske aktivnosti na školskoj, županijskoj i zemaljskoj razini, te kada se nastavnički zbor i učenici druže sa svojim prijateljima iz Orahovice. Razmjenjuju su prigodni pokloni, a potom se uz ukusne kolače koje pripremaju vješte ruke harkanjskih pedagoginja, sokove i kavu razgovara o najnovijim događajima koji su se zbili od njihova posljednjeg susreta. Polazu se vijenci sjećanja kod poprsja Pála Kitaibela na školskom dvorištu, a potom u sportskoj dvorani grada Harkanja počinju međunarodna sportska nadmetanja u nogometu, rukometu i u prigodnim igrama vještina i znanja. Ne izostane ni prigodan kulturno-umjetnički program. Natjecanja i druženja traju cijelo prijepodne, a i nakon objeda. Organizira se i vrlo posjećena plesanica. U večernjim satima djeca i nastavnici druže se uz disko hitove i kroz duge razgovore na školskim hodnicima i u učionicama. Dan škole prigoda je da se s prijateljima iz Hrvatske ugovore novi skori međusobni susreti i posjeti.

Branka Pavić Blažetin

lin Fehér, Stipanu Krekiću i Mirjani Rudić Keresztes.

Budući da zbog gostovanja u osječkom HNK nije mogao biti nazočan, priznati umjetnik Antun Kričković u pismu je pozdravio svoje suseljanke okupljene povodom susreta bivših članova.

Nakon poziva u veliko kolo druženje garskih „kulturnjaka nastavljeno je uza zajedničku večeru i razgovor, a zatim plesničkom koja je, kako nas je izvijestio predsjednik Hrvatske manjinske samouprave i jedan od glavnih organizatora Stipan Krekić, u dobrom raspoloženju potrajala do jutra.

Sve u svemu, bila je to odmjerena priredba, u znak prisjećanja na kulturnu skupinu i njezine istaknute djelatnike, pa i sve bivše članove koji već nisu među nama, a njihova imena uz paljenje svijeća pročitana su u pratnju tambura. Bio je to istinski susret brojnih naraštaja, koji su njegovanjem bunjevačkih tradicija pridonijeli očuvanju i jačanju samosvojnosti bunjevačkih Hrvata u Gari.

Jakov Dujmov

- Mi danas proslavljamo garsku bunjevačku djelatnost, djelatnost naše kulturne grupe koja u Gari ima duboke korijene, ona ima svoju prošlost, ona ima sadašnjicu,

a ona će, vjerujem, imati i svoju budućnost - naglasio je uz ostalo nekadašnji povjerenik za kulturu, član DSJS-a, SHM-a i bivši predsjednik Hrvatske manjinske samouprave.

Prema njegovim riječima rad garske kulturne skupine dijeli se na predratno i poslijeratno vrijeme te na sadašnjicu. Iz predratnoga vremena spomenuo je istaknutoga kulturnog poslenika, proznog i dramskog pisca Antuna Karagića, utemeljitelja amaterske kazališne skupine. U radu kulturne skupine ističu se i druge priredbe kao što su grožđani balovi, razna prela te drugi folklorni sadržaji i gostovanja. Kulturni rad nastavio se i poslije rata s kazališnom djelatnošću, s partizanskim komadima i ruskim prijevodima, a priređivao ih je Nikola Šibalin. Oživljena je i folklorna djelatnost s narodnim plesovima i pjesmama. Mračni su se oblaci nadvili Garom 50-ih godina, ali kulturni život nije prestao. Za to su ponajviše zaslužni Lozo Babić i njegova supruga Anuška, koji su radili u školi i vodili kulturnu skupinu. Poslije njih u školi je rad nastavio Santovac Joza Gorjanac. Uslijedila

je svojevrsna obnova kada su se u rad uključili Marko Zegnal i Jakov Dujmov. Školski programi, plesovi, pjesme i recitacije, ali i rad s odraslima donosi nešto novo: darovite pjevače, plesače i glumce. Poslije oslobođenja u kulturni rad uključuje se Marko Aladžić Buzga, koji je kao režiser postavio Karagićeve komade na scenu. Među pjevačima se ističu: Ivša, Marta Kusuljica, Eva Zorić, Ljubica Karagić, Mariška Karagić, Stana Zomborčević, Roza Dujmov i drugi. Izvode se igrokazi „Katica” i „Dva bila gavrana”, a u rad se uključuje Eva Zorić. Velik broj nastupa u mjestu, ali i diljem Mađarske, pa i nozemstvu pronijeli su dobar glas kulturne skupine čiji rad svoj vrhunac dostiže koreografijama Antuna Kričkovića. Velik doprinos uspješnome radu kulturne skupine dali su vrsni tamburaši Grga Babić (Grga), Jakov Babić (Jašo), Joso Barić (Jokica), Joso Barić (Jocika) Joso Ribar, Marko Zegnal i u naše doba Stipan Krekić. Nastupi u Riđici, Bajmoku, Samoboru, Sunjskoj Gredi i na Vinkovačkim jesenima u Hrvatskoj. U Gari gostuju kulturna društva i pjevači iz Beograda, Novog Sada, Sombora, zagrebački Lado i drugi.

Od priredaba se izdvaja svečanost u povodu 300. obljetnice doselidbe bunjevačkih Hrvata koja je održana u organizaciji DSJS-a 1987. godine - podsjetio je Jakov Dujmov.

Mirjana Rudić

Pod njezinim vodstvom Garska kulturna grupa osnovana je 1970. godine okupivši srednji i stariji naraštaj, a poslije im se priključila omladinska plesna skupina pod vodstvom Zlate Šibalin Fehér. Ponajvećma su negovali bunjevačke pjesme i plesove, a, kako je naglasila, najvećim uspjehom smatraju postavljanje Petreševa „Dva bila gavrana” u režiji učitelja Jakova Dujmova, zatim koreografiju Prele Eve Zorić i kao krunu svega Bunjevački svatovac u koreografiji priznatog Antuna Kričkovića. Pri tome se prisjetila novinara Antuna Kričkovića koji je bunjevački svatovac ovjekovječio na filmu.

U proljeće 2000. godine osnovali su omladinsko folklorno društvo, a već nakon tri mjeseca rada dobili su prvi poziv i gostovali u Budimpešti. Nastupali su na mjesnim priredbama, u okolnim naseljima pa i inozemstvu.

Tekst i slike: S. Balatinac

KAĆMAR – U organizaciji kaćmarske Hrvatske manjinske samouprave, u ponedjeljak, 16. svibnja, na drugi dan Duhova, u Kaćmaru je održan tradicionalni susret koji je okupio hrvatske crkvene zborove iz Dušnoka, Santova, Tavankuta i Kaćmara, a stigli su i gosti iz Vršende predvođeni predsjednicom tamošnje naše samouprave Marijanom Balatinac. Priredba je počela svetom misom na hrvatskom jeziku u prekrasnoj kaćmarskoj crkvi, koju su zajedno služili tavankutski i kaćmarski župnik, Franjo Ivanković i Stipan Janošić. Od 16 sati slijedio je nastup hrvatskih zborova.

KAĆMAR – 22. svibnja u kaćmarskoj crkvi posvećenoj svetom Ivanu Nepomuku slavi se župno proštenje. Svetu misu služiti će kaćmarski župnik Stipan Janošić. Hrvatska sveta misa u Kaćmaru služi se svake posljednje nedjelje u mjesecu s početkom u 11 sati.

VINKOVCI – U Vinkovcima se od 14. do 15. svibnja održao prvi susret hrvatskih folklornih i tamburaških skupina iz Europe koji je u tome gradiću na rijeci Bosutu okupio deset folklornih skupina iz Austrije, Bosne i Hercegovine, Mađarske, Njemačke, Rumunjske, Slovačke, Švicarske, Vojvodine te folklornu skupinu Vukovarsko-srijemske županije. Ovaj susret organizirala je Hrvatska matica iseljenika, a brojne hrvatske folklorne skupine iz Mađarske na susretu su predstavljali folkloriši i tamburaši KUD „Baranja” iz Pečuha.

MOHAČ – 14. svibnja u organizaciji Šokačke čitaonice u Mohaču održan je već tradicionalni turnir ribiča članova Šokačke čitaonice i njihovih prijatelja. Prilika je to za druženja i nevezane razgovore. Kako saznajemo, ove godine na danu ribiča mohačkih Hrvata sudjelovali su i Kukinjci koji vole pecati i odmarati se kraj vode. Upriličeno je i natjecanje u pecanju između peteročlane ekipe Šokačke čitaonice i peteročlane kukinjske ekipe na čelu s načelnikom sela Ivom Grišnikom. Pecanje je održano na jezeru Erdőmaros. U poslijepodnevnom satima ulovljena riba odnesena je u Šokačku čitaonicu, očišćena, a potom je skuhana izvrsna riblja juha.

ORAHOVICA – U Orahovici je 12. put održan Međunarodni sajam vinogradarstva, vinarstva i voćarstva Slavin 2005. Sajam je održan od 5. do 7. svibnja, a sudjelovali su mu i članovi Udruge hrvatskih vinogradara u Mađarskoj na čelu s predsjednikom udruge Mišom Heppom. Na spomenutom sajmu natjecalo se 98 uzoraka vina i 36 uzoraka jakih alkoholnih pića. Nastupilo je 129 izlagača koji svojim asortimanom izloženih proizvoda u potpunosti zadovoljavaju potrebama voćara i vinogradara, a izlagači su bili iz Hrvatske, Bosne i Hercegovine i Mađarske. Članovi Udruge su se na tome glasovitom natjecanju natjecali s 12 uzoraka vina te osvojili pet zlatnih, tri srebrene, tri brončane nagrade te jednu diplomu. Zlatnu su medalju dobili: Alojzije Wunderlich za svoje vino cabernet sauvignon, Ladislav Kovač za svoj chardonnay 2003., Tibor Somogyi za cabernet sauvignon, te dvije zlatne nagrade osvojio je Đuro Keller za svoj cabernet sauvignon 2001. i za cabernet sauvignon 2002. Nakon tih velikih uspjeha na međunarodnoj izložbi vina i natjecanju vina Slavin 2005., na kojoj naši vinogradari već tradicionalno sudjeluju te ostvaruju zapažene rezultate, još je jedno poznato natjecanje, a to je natjecanje u Kutini, gdje se u organizaciji Udruge moslavačkih vinogradara i voćara Lujo Miklužić organizira natjecanje i izložba vina, i to u Vinskome dvoru u Kutini. Rezultati će se proglasiti 24. svibnja. Udruga hrvatskih vinogradara iz Mađarske na tome natjecanju sudjeluje s osam uzoraka vina.

BARČA – Od 2. do 5. lipnja u Barči će se održati međunarodni gospodarski sajam te stručna konferencija o hrvatsko-mađarskoj pograničnoj suradnji i zajedničkim projektima. Na sajmu se očekuje velik broj izlagača iz Mađarske i inozemstva.

Nastup polaznika dječjeg vrtića

Na Duhove Pustarski dani

Svako pomursko naselje godišnje jedanput održava dan naselja. To je prilika da se mještani druže, te da se okupljaju ljudi i iz susjednih mjesta. Pustara već više od deset godina taj dan održava na Duhove.

Tijekom dva dana nuđeni su razni programi. Subota, 14. svibnja, bila je posvećena djeci, mogla su učiti stare obrte, priređena su za njih natjecanja, a počašćeni su i kolačima, sokovima. Učenici serdahelske i mlinačke osnovne škole prikazali su kulturni program, naime, pustarska djeca u tim mjestima pohađaju školu.

Pred seoskim domom priređeno je natjecanje u kuhanju, na koje su stigli i predstavnici Narodnosne udruge za unapređivanje područja. Najbolji je gulaš skuhala ekipa iz Redžaca (Rigyác), ali odmah za njima slijede dvije domaće ekipe. Žene su pekle lepinje, pile, jetrice, pa su i njima dodijeljene nagrade.

Uz jelo dobro je došlo i vino. Ove je godine na natjecanje vinara donesen 21 uzorak, koje su ocjenjivali predsjednici udruge vinara: József Iványi i Imre Tóth te mještanim Ferenc Tatrai. Među uzorcima su nađena četiri vina sa zlatnom medaljom, sedam sa srebrnom i pet s brončanom. Naslovom „Vino sela” mogli su se podičiti Ferenc Tatrai (crno vino) i Ladislav Mađar (bijelim vinom).

U nedjelja, 15. svibnja, započela je pola-

ganjem vijenaca na spomenik palim borcima u svjetskom ratu, nakon čega je održana svečana misa, koju je govorio mjesni župnik Vilim Harangozo. Poslije podne su se okupili mještani u seoskome domu na kulturni program. Vrtićaši su uvijek rado viđeni na pozornici. Oni su s odgajateljicama izveli hrvatske i mađarske plesove, na radost svojih roditelja, bakica i djedova.

Nastupio je i mjesni pjevački zbor, naravno s omiljenim pomurskim pjesmama. Vrhunac kulturnoga programa bio je plesni ansambl kaniške Hrvatske manjinske samouprave, među članovima kojega ima podosta nekadašnjih Pustaraca. Međimurski plesovi u njihovoj izvedbi poželi su buran pljesak.

Prilikom Dana nuđeni su još razni programi: prikaz vatrogasaca, jahanje za djecu, nogometne utakmice, izložba učeničkih radova, koncert glazbene ekipe „Igricek” i na kraju zabava s „Mura bandom” te vatromet.

Dvodnevni su programi ostvareni materijalnom potporom mjesnih poduzetnika i mjesne samouprave.

Beta

Klapa Leut iz Zadra

U povodu Hrvatskoga dana HTZ-a u Budimpešti, na „Hrvatskoj večeri 2005.“ goste i uzvanike zabavljala je vrsna zadarska klapa Leut. Tada smo na kratak razgovor zamolili njezina predvodnika i menadžera Radoslava Surića Bracu.

Ako se dobro sjećam, mi smo se već sretali u Budimpešti?

– Što se tiče organizacije Hrvatske turističke zajednice u Budimpešti, ovo nam je šesto-sedmo gostovanje kod vas. Naša klapa, dakako u drugim sastavima, još za vrijeme jugodržave, radeći i za Slovence, tijekom pet godina zaredom, uz kuharske specijalitete, zabavljala je goste u čuvenome budimpeštanskom restoranu Kárpáti, a gdje ste, kako rekoste, i sami u više navrata bili nazočni kao naš novinar. Naziv klape zapravo potječe od imena karakterističnog tipa dalmatinskog jednojedenjaka, ribarskog, nekada sa veslima, od 6-8 m dugog brodića, koji je prevozio ljude i teret.

Otkada ste na hrvatskoj sceni?

Tomu je već 25 godina. Trebam reći da nam se u tome vremenskom razdoblju izmijenilo 10-15 osoba, pjevača, s kojima smo i danas u prijateljskim odnosima. Ponosan sam što nas nitko nije napustio zbog srdžbe ili neslaganja, već iz socijalnih i obiteljskih razloga. Ali, hvala Bogu, njihova su mjesta popunili drugi zanesenjaci, ljubitelji naše bogate glazbene baštine. Sada je najnovija varijanta da sin jednoga bivšeg člana danas s nama „piva“.

Dolazite i potječete iz starodrevnoga mjesta, nekada glavnoga grada Dalmacije – Zadra.

– Svi smo ponosni što nam je klapa iz Zadra, ali trebate znati i to da su neki njezini članovi iz okolice, odnosno tri županije, ima nas od Šibenika, pa sve do

Splita. Krug naših pjevača tvori desetak aktivnih ljudi, a na nekim ozbiljnijim nastupima zna nas biti i više.

Koliko vas često pozivaju na nastupe?

– U zadnje vrijeme u Hrvatskoj imamo jako malo nastupa. Zapravo sudjelujemo promotivnim aktivnostima turističke glazbene etnoreprezentacije, gostujemo po obližnjim državama, Austriji, Sloveniji, Italiji, Njemačkoj, Mađarskoj. I sam, kao turistički djelatnik, odnosno direktor TZ Općine Prevlaka, koristim se svakom mogućnošću da usporedno s interpretiranjem glazbene kulture uspostavam i turističke ponude svoga mjesta, predstavljanje po odredištima lijepo naše jer smo ponajprije domoljubi Hrvati pa onda Dalmatinci.

Imate li slušane, vidne tragove svojih djelatnosti?

– Tijekom našeg opstanka i djelovanja sačinjeno nam je 13 glazbenih albuma i desetak videospotova. Ne bih vam znao reći u kojim sve hrvatskim medijskim emisijama nismo nastupali. Što se pak tiče glazbeno-promotivnih materijala, imamo ih podosta. Slobodno se možemo pohvaliti da su nam „pisme“ slušane diljem domovine.

Od našega smo sugovornika saznali da je on ne samo turistički poslovnik, menadžer i producent već i autor pretežite većine tekstova njihovih pjesama na pločama, kasetama i CD nosačima. Da bismo se sjećali zadarskog izvrsnoga klapskog sastava, podaren nam je najnoviji CD nosač zvuka koji, pod naslovom Biser Jadrana, sadrži i kod nas slušane i pjevane pjesme poput: Daleko mi je biser Jadrana, Marijana, Dok palme nišu grane, Plovi barka, i druge.

Razgovarao: Marko Dekić

SAMBOTEL – Općina grada Sambotela je pozvala na informativni izlet 4. maja, srijedu, zastupnike gradske Hrvatske i Nimške manjinske samouprave u Austriju. S hrvatske strane na izlet su krenuli tri zastupnici pod peljanjem predsjednika Lasla Škrapića, Helena Gerenčer-Devai, peljačica hrvatske grupe u sambotelskoj čuvarnici, Gábor Németh, direktor OŠ „Mihály Váci“ ter učiteljica hrvatskoga jezika u toj ustanovi Tünde Huber. U središću stručnoga izleta je stao posjet Dvojezičnoj saveznoj gimnaziji u Borti, kade se podučava uz hrvatski i ugarski jezik. SambotelSKU narodnu delegaciju je kroz školu vodio direktor ustanove, Hrvat Martin Živković i informirao goste o financiranju ter multijezičnoj školskoj nastavi. Gimnaziju sada pohađa 250 učenika i u posebni razredi, u grupi od 20-25 školarov se uču različiti jezici. Goste je pozdravio i bortanski načelnik Gerhard Pongrácz, a u ime Sambotelčanov je na gostoprimstvu zahvalio gradski poglavar dr. Djuro Ipković.

PETROVO SELO – Drugoga majušKoga vikenda je došlo do službenoga otvaranja Pinka-airporta. Atila Filipović, glavni pokretač ove ideje, u bliskoj budućnosti namjerava napraviti i izgraditi stalno mjesto za sastanke pilotov i motornih zmajev u Pinčenoj dolini. Petrovišćan nije samo vlasnik takove letačke konstrukcije, nego podučava i buduće letače. U dotični dani zainteresirani nisu mogli samo pogledati letačku paradu, skoke padobranov, nego su najhrabreniji mogli isprobati i čut višine.

Natjecanje u recitiranju u santovačkoj hrvatskoj školi

SALANTA – Blagdan Duhova ili, kako ga naši Hrvati nazivaju, Trojaki, D'ovi, tradicionalno se slavi i u bošnjačkohrvatskom naselju Salanti. Tako su i ove godine djeca iz Salante obilazila domove i pozdravljala domaćine izvođenjem običaja „kraljice”. Iako se najljepši običaji i pjesme uz taj dan vežu uz bunjevačke i šokačke Hrvate, ni salantski Bošnjaci ne zaostaju. Djevojčice obučene u bijelo s barjaktarom pjevaju i idu od kuće do kuće skupljajući darove.

PEČUH – U Galeriji Csopor(t) Horda u Pečuhu, u zgradi Hrvatskoga kazališta, 19. svibnja redatelj László Bagossy otvorio je izložbu likovnog umjetnika Lászlóa Varge Amára. Izložba je otvorena svakoga dana od 9 do 16 sati.

PEČUH – U pečuškoj crkvi svetog Augustina 16. svibnja, na drugi dan Duhova, sakrament prve pričesti primilo je 15 učenika trećeg razreda Hrvatske osnovne škole Miroslava Krleže koji pohađaju vjeronauk kod dekana župnika Stjepana Zagorca. Na svetoj misi na hrvatskom jeziku, uza sudjelovanje Ženskoga pjevačkog zbora Augusta Šenoe uz orguljašku pratnju Anice Posavac djeca su primila sakrament prve pričesti.

PEČUH – Svake godine 12. i 13. svibnja je molitva u crkvi Snježne Gospe na pečuškoj Brdici. Snježnu Gospu Hrvati iz Pečuha i njegove okolice štiju već stoljećima, a i crkvu su oni izgradili kao zahvalnost Majci Božjoj koja ih je poštedjela velike nevolje, kuge. Ove godine 13. svibnja na dan ukazanja i na spomen-dan Majke Božje Fatimske misa bdjenja bila je u kasnim večernjim satima u spomenutoj crkvi, a sudjelovali su joj hrvatski hodočasnici i iz bošnjačkih naselja u okolici Pečuha. Tako su hodočasnici iz Udvara organizirano posjetili to svetište.

KATOLJ – 16. svibnja u Katolju se održala tradicionalna katoljska svečanost vezana uz blagdana Duhova. Katoljske su kraljice dio života i običaja katoljskih Hrvata. Ove je godine u tom selu boravilo brojno kukinjsko izaslanstvo, koje se s domaćinima družilo i natjecalo u kuglanju.

Natjecanjem u kazivanju hrvatskih stihova i proze u santovačkome Hrvatskom vrtiću, osnovnoj školi i učeničkom domu, u ponedjeljak, 2. svibnja, otvoreni su Dani hrvatskoga jezika i kulture, koji će biti nastavljeni priređivanjem izložbe starih fotografija, izdanja i predmeta koje su sakupili učenici iz mjesta i okolnih naselja, te izvorne narodne nošnje. Mjesec hrvatske kulture bit će zaključen prigodnim kulturnim programom hrvatskih učenika na svečanosti 1. lipnja u 17 sati u mjesnom domu kulture.

Oкупljene sudionike, učenike, nastavnike i roditelje, popodne u tri sata u 4. razredu pozdravio je ravnatelj škole *Joso Šibalin*. Uz ostalo on je rekao kako se oživljavanjem nekadašnje tradicije, školskog natjecanja u recitiranju, otvaraju Dani hrvatskoga jezika i kulture, sa željom da ubuduće postanu tradicijom. Naglasio je da će najbolji učenici zastupati santovačku hrvatsku školu na državnome natjecanju koje će se u okviru Croatiade 2005. održati 8. lipnja u Hrvatskoj osnovnoj školi i gimnaziji u Budimpešti. Predstavio je stručni ocjenjivački sud u kojem su bili učiteljice *Marija Kovačev Milanković*, *Veronika Dervar Blažev*, *Marija Velin Žužić*, *Marija Aradi Šibalin* i novinar Hrvatskoga glasnika *Stipan Balatinac*.

Na temelju prijave, na školskome natjecanju od 1. do 8. razreda sudjelovalo je ukupno 36 učenika. Najviše natjecatelja recitalo je pjesme domaćih autora, prije svega Santovaca Stipana Blažetina, Marka Dekića, Miše Jelića, te Đuse Šimare Pužarova, zatim hrvatskih pjesnika Grigora Vi-

teza, Zvonimira Baloga, Dobriše Cesarića, Milana Taritaša, Dragutina Tadijanovića, Jure Kaštelana, Zvonimira Goloba, Vladimira Vidrića i drugih.

Prema ocjenama stručnoga suda, santovačku će školu na državnome natjecanju u Budimpešti zastupati **Zvonimir Balatinac** (3.-4. razred), **Marica Kovač** (5.-6. razred) i **Divna Filaković** (7.-8. razred).

Svi sudionici su dobili spomenice i skromne poklone, a prvoplasiranih 15 učenika i pjesničku zbirku Marka Dekića „S bačvanske ravnice”.

U prvom i drugom razredu nije bilo dileme, 1. mjesto je osvojila **Zrinka Sabo** (s pjesmom S. Blažetina Micko i Gricko, na slici druga slijeva), 2. **Dejan Barić**, 3. **Bernadeta Mandić** i **Sandra Fülöp**.

U trećem i četvrtom razredu bilo je najizjednačenije natjecanje, s nekoliko dobrih recitacija a 1. mjesto je osvojio **Zvonimir Balatinac** (s pjesmom G. Viteza Ptičja pjevanka), 2. **Milena Dujmov** i **Klaudija Tüske**, a 3. **Berta Stipanov**.

Ni u *petom i šestom razredu* nije bilo upitno da je 1. mjesto osvojila **Marica Kovač** (s pjesmom G. Viteza Zašto ne bi, na slici druga zdesna), 2. **Marko Štimac** i **Ana Ritgaser** (s jedinom prozom) i 3. **Zoran Barić**.

U sedmom i osmom razredu čuli smo dvije vrlo dobre recitacije, a odlukom ocjenjivačkog suda 1. mjesto je osvojila **Divna Filaković** (s pjesmom M. Dekića Santovačka idila; na slici prva zdesna) 2. **Dragica Blažev** (s pjesmom Miše Jelića Zavičaju), a 3. **Andelka Anišić** (s pjesmom A. B. Šimića Opomena).

S. Balatinac

Peti i šesti razred

Muzika rikta novo školsko prijateljstvo

Topuski tamburaši u Koljnofu

Topusko, blizu Bosne i Hercegovine, u prilično jednakoj daljini od Siska i Karlovca, je bilo nedavno još prava bijela fleka i za same Koljnofce. No, prije nekoliko tajeđenov, na inicijativu Steva Borića, je dopeljana u Gradišće općinska i školska delegacija iz toga hrvatskoga naselja da se malo diskutira o mogućoj suradnji s onima ki to perfektno djelaju jur sa školom Vukovinom, Buševcem. Stevo Borić je poznati tamburaški majstor u Koljnofu jer mnoga ljeta je onde peljao tamburaške tabore, vježbao i forsirao muzičko obrazovanje školske dice, a dobre glase Gradišćanskih Hrvatov ter u priči lipotu ovoga kraja je odnesao i dicit u Topusko, kade drugo ljetovodi tamburašku sekciju. Dotično naselje za vrime Domovinskoga boja je totalno srušeno, stanovništvo je potirano, a od novogradnje se je vratilo kih 80% ljudi. Sada tamošnju osnovnu školu pohađa prik 250 dice, ne samo iz mjesta nego i iz okolišnih sel. Prvogaja majuškoga vikenda 15 školarov je boravilo u Gradišću u pratnji Mirka Ožanića, ravnatelja topuske osnovne škole, i jur spomenutoga dobro poznatoga prijatelja Koljnofcev Steva Borića. Kako su znatiželjni i jako simpatični, disciplinirani učeniki rekli, njim je ovo bilo prvi put u Ugarskoj i pažljivo ter oduševljeno su poslušali čez grad Šopron turističko peljanje Terezije Daniel, doravnateljice Osnovne škole „Mihovil Naković“ u Koljnofu. Uz razgledavanje povijesnoga varoša, pri najlipšem vrimenu je posjećeno igralište-bob, koje je prez sumlje zlameovalo impulzivni doživljaj za male goste. Nesvakidašnja zabava zadala je inspiraciju gostom i za večernji koncert, 30. aprila, subotu, u koljnofskoj školskoj auli. Polag riči gospodina Ožanića, u jesen će biti dvi

ljeti da postoji njev tamburaški sastav od 15 dice, 7.-8. razreda. Školari su prikprošli već selekcijov dokle su skupastali i počeli muziciranje u današnjoj formi. Stevo Borić tajeđeno dvakrat okuplja dicitu uz narodnu glazbu, a zgoda se kad majstora pohodniki zanimanja dočekaju na probu s muzikom, toliko su oduševljeni. Hrvatski mališani u uvodu programa su tako odsvirali hrvatsku i gradišćansku himnu da su se nazočni naježili od lipote. Sprvine su domaći tamburaši zabavljali publiku, i pokazali što znaju uz dirigiranje Geze Völgijija ml., potom smo svidočeni kako zna emocionalno dodirivati odlična glazba kad dodatno k tomu se još vidi na dičački lica da je glazba hobi, izazov, ljubav i ne nazadnje i čut u ti mali ruka. Njevo znanje za laiike je izgledalo znamda i u konačnoj, savršenoj varijanti. Dica su se toga večera još upoznala s domaćini kade su bila smješćena za jednu noć, a drugi dan je nove prijatelje otpeljao još jednoč u Šopron na kupovanje i druge užitke. Prije zbogomdavanja je školski direktor naglasio: Koljnofci kad god budu željili posjetiti Topusko, oni kao domaćini stoju na raspolaganje, jer ne moru zahvaliti u riči na gostoprimstvu i uljudnosti Koljnofcev. Tako Topusko, poznato mjesto po svojem kupališću i termalnom ljetilišću, morebit će vrijeda postati drugi školski partner Koljnofu. Oni se zapravo jako ufaju u tom jer bi ovako stekli prvu suradnju izvan granic, a u jezičnom pogledu ni malim Koljnofcem ne bi škodila još jedna mogućnost za vježbanje hrvatske riči i usavršavanje tamburaškoga znanja.

Foto i tekst:
-Tiho-

STARIN – Starin i Sopje potpisali su povelju o prijateljstvu i suradnji 2003. godine. Od tada su veze dvaju naselja neprekinute i na kulturnom i na športskom polju. Tako su na poziv svojih prijatelja Starinčani 8. svibnja boravili u Sopju na Danu općine Sopje. Tada se slavi i sveti Torjan, zaštitnik općine Sopje. Starinčani su se u Sopju predstavili sa svojim poznatim tamburaškim sastavom Biseri Drave, a nije izostao ni prijateljski nogometni susret s domaćinima. Starinski načelnik Franjo Horvat sudjelovao je i svečanoj sjednici zastupničkog tijela općine Sopje.

MLINARCI – U Osnovnom i stručnom obrazovnom središtu u Mlinarcima od 1998. g. teče dopunsko srednjoškolsko obrazovanje za učenike s naobrazbom strukovnih škola. Učenicima je ponuđena mogućnost maturiranja. U mlinaračkoj ustanovi, kao i u svim drugim srednjim odgojno-obrazovnim ustanovama, odvijali su se pismeni maturski ispiti. Na maturu se prijavilo 11 učenika od kojih će troje maturirati i iz hrvatskoga jezika iz kojeg također imaju i pismeni i usmeni ispit. Inače, učenici srednje škole obvezno uče hrvatski jezik tjedno četiri sata.

SUMARTON – Nakon upisivanja djece u osnovnu školu u Sumartonu (upisala su se sva djeca za prvi razred, njih četvero) mjesna i manjinska samouprava nakon rasprave, usuglašavanja odlučila je da će zadržati svoju osnovnu školu s četiri razreda bude li ravnatelj osigurao određene uvjete prema kojima od nove školske godine ustanova umjesto pet učiteljica mora raditi s tri, i treba spojiti dva razreda. Prema zamislama samouprave osnovna škola postat će područna škola serdahelske ustanove, o čemu još teku pregovori između narečenih samouprava.

SUMARTON – Osnovna škola u Sumartonu prilikom Dana ptica i drveća organizira školu u prirodi. Pomoću učiteljica i roditelja 25 učenika od 17. do 20. svibnja boravi u arboretu Budafa, gdje promatraju ptice, drveće, biljke, osim toga igraju se, kuhaju gulaš, peku slaninu i uživaju u svježem zraku. Ravnatelj Žolt Trojko mnogo polaže na odgoj o zaštiti okoliša, po čijem programu radi škola.

Židanski Čarli mišao kaos!

Po skoro desetljetnoj pauzi Židanci su ovo ljeto pravoda pokazali da gradišćansku scenu ne moru monopolizirati samo petrovski kazalištarci. U režiji *Zite Horvat*, ka i sama igra jednu manju ulogu u kusiću, kazališno društvo Hrvatskoga Židana si je izabralo komediju Frakanavca Joška Weidingera pod naslovom „Čarli u kaosu”, kojega je na brojni mjesti pogledao i sam autor. Pred kratkim su i u Petrovom Selu nastupili Židanci, a to je bila deveta, ujedno i zadnja štacija kazališne turneje u ovoj sezoni. Javno predstavljanje ljudske slabosti, nemoći svenek je povod za smišne situacije, šale i vic, a garda je jur toliko dozrijala, svaki u svojoj ulozi, da su u neki momenti do suznoga smiha ganuli publiku. U kusiću ide za privatnika jedne firme, pri koj je zapravo Čarli Ciglić (Jakov Kumanović) samo ovlašćeni peljač poduzeća, a to pak pripada imanju tete Klare ka je naglo nestala u Južnoj Americi. Ciglić je pravi talent u očaranju pinez na svoj dobitak, ali suprot svoje žene Serenade (Marija Kolnhofer) zubrače, cicamace, butik-dame u vlašćem domu je nemoćan, plašljiv, pravi nesrićnjak. Od tuge, u pratnji bezbrojnih monologov čestokrat se obraća u svoju dibinu i u ti slučajji zdigne i flošu pak onda zna lebditi i daleko nad stvarnost. Jednoč mu se tako u iluminalnom trenutku zgoda pri samoubojstvu da ustrilji drugoga človika, koji zapravo ništ drugo ni nek jedna model-lutka za ženinu modnu boltu. Iz toga zgoditka nas-

taje cijeli kaos, i neočekivane minute cijelu radnju odbušu u druge šalne prizore. Uz bogatstvo, pilo, nesrićnu ljubav i ovde ide za korteširanje, nagovaranje za bogatu ženidbu jedinoga sina Čarlija (Imre Pikner). Za Mirka gizdava mati izabere „atomsku bombu”, filmsku zvijezdu Zlaticu Srebrenić (Ester Horvat) jer da bi ona bila zvanaredna reklama i za nje butiku. Čarli, brižljivi otac pak zaručnicu svojega sina vidi u bankarovoju kćeri Safić ter uz debelu mošnjicu budućnosti. Polag njih je ovde i legionar, stranski ludak i zanimljiva figura, ali i rješenje za probleme, turski djelač Tükükül ki pak zavolj slaboga vladanja jezika sve češće pomiša, zminja stvari. Joško Ravadić u ovoj ulozi kot i hižni par Ciglić sjaju na pozornici i nije ih ni moguće pobijediti u igri. Zahvaljujući njim trim, igrokaz je već nek uspješan. U ostaloz ulozi vidimo još Nikicu (Agica Horvat) ka se postavi u Ciglićev stan kot sluga i želji špijunirati cijelu situaciju i poslovne stvari za tetu Klaru. Kad Čarlijev sin doma slučajno otkriva da sluga ni muž, nego snažna žena, ali i izdajnica, zaljubljuje se u nju. Dokle se oni rado imaju, gazda kuće s djelačem Tükükülom kani na mafijaški način odmagliti mrtvacu koga je ustriljio, jer na ženinu najavu i inšpektor (Imre Kolnhofer) traga za nepoznatimi kriminalci. Za jednim posjetom kod Ciglićev, bankar Safić (Ferenc Šteiner) upozna Zlaticu ka je naminjena Mirku, ali iz toga ništ ne bude jer bogatstvo pozove k sebi slavu i lipo-

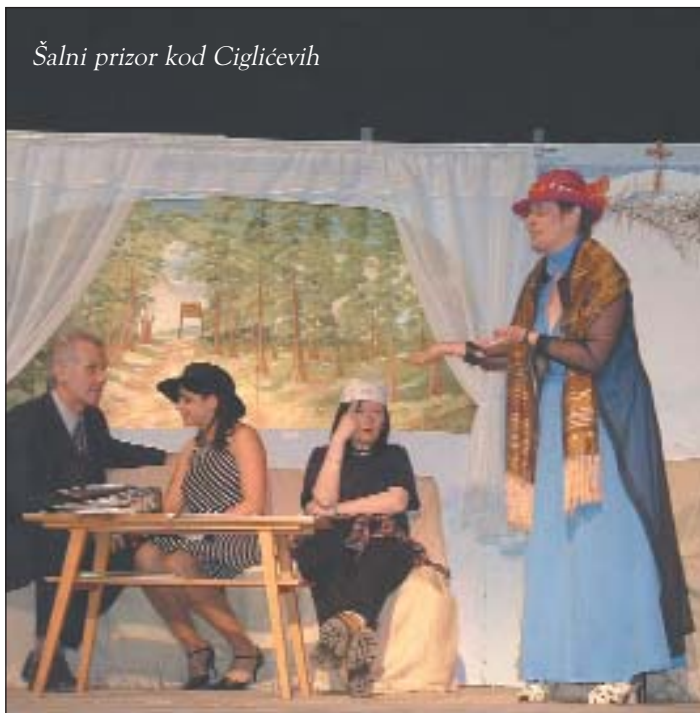

Čarli u očaju

tu, a njegova kći Tanja (Eva Domnanović) se najde u objamljenju Tüküküla. Domaćini još jednoč sudjeluju u tućnjavi, prepirkki, a pri kraju će Čarli dobiti poslušnu ženu s lilastimi podočnjaki, a on će, iako malo potučen, još konačno k sebi zeti kormilo vlasti, barem unutar doma, i sve mutno se raščisti. Iako je bio jezik komedije uglavnom pretežak (napol i poslovni), Židanci su odlično riješili zadaću i cijelim repertoarom svojega znanja i svojih sposobnosti napravili su ugodnu atmosferu prik dvih ur, svagdir kade su se nek obrnuli. Kako su rekli nadležni, kljetu će opet predstaviti duži hrvatski igrokaz, čemu će se veseliti u prvom redu Gradišćanci, jer u našoj krajini, zahvaljujući entuzijazmu seoskih aktivistov, još cvita kazališna djelatnost. I na ovo smo jako gizdavi!

Foto i tekst: -Tiho-

Šalni prizor kod Ciglićevih

TRENUTAK ZA PJESMU

Ante Stamać:

Domovini i dragoj

*Jedina točko u kojoj se za me
Sabiru zrake, jezici i mora,
Premda, poklonik snježnih divljih gora,
Tumarah diljem svjetske panorame.*

*Jedina zvijezdo usred silne tame,
Moja si zora, šesna Aurora,
Konstanza lijepa, Krupićeva Dora,
A lišće gojiš i zlaćene prame.*

*Prezreli su vas ružna u vremena,
Zatamnili vam obzorja i pute,
Zatrli smisao, znaćenja, imena.*

*I baš vas zato sin pustoši ljute,
U svakom času mojih sivih mijena,
Slavim ko staze koje se tek slute.*

Hrvatski ljetopis

Zasvirajte blues, bunjevački blues

(Tomislav Žigmanov: Bunjevački blues, Subotica, 2003.)

Eto, tu je odmah ovaj naslov. Bunjevački, pa još i blues. Intrigantni, neočekivani, pomalo oksimoronski naslov. Kako spojiti Bunjevce i blues. Možda vam se čini nikako. A zašto? Razmislite malo koje asocijacije budi u vama riječ Bunjevac? Recimo, sljedeće: Bačka, salaši, tamburica, kolo, momačko kolo, Dužijanica, bečarci možda Zvonko Bogdan, slamarke, konji, zaprežna kola, zemlja, žetva, prelo itd. Taj nas niz vodi u prošlost i evocira tradicijsku kulturu. Kad, međutim, čujete riječ blues, vjerojatno mislite na Zapad, na sve ono što dolazi iz svijeta koji nam se čini puno razvijeniji od našega, na Ameriku, neki na Rolling Stone, neki na Billia Holidaya, ili možda na Hobo Blues Band. Ali ako zavirite u bilo koji leksikon, vidjet ćete da pod natuknicom blues stajat će prije svega da i ta vrsta glazbe potječe iz tradicijske kulture, da je to bila narodna glazba američkih crnaca na Jugu, da ga karakteriziraju refren, pjevanje te da se najčešće radi o tužnim, melankoličnim sadržajima. Ako se sve to uzme u obzir naslov Bunjevački blues više i nije toliko nespojiv, odmah se manje osjeća ona prvotna suprotnost među tim riječima.

Jer, o čemu zapravo pjeva, (ili govori – često je to isprekidani govor ogoljen do pojedinih riječi) Tomislav Žigmanov? Pjeva o nestajanju jednoga svijeta, jedne kulture, jednog načina života, jednog hrvatskog etničkog ogranka iz čega onda proizlazi tuga, sjeta i pesimizam lirskoga subjekta. Taj osjećaj nemoći vodi u tragediju, u neku fatalnu sudbinu koja se ne može izbjeći. No, ipak, pjesme su to koje uznastoje ići protiv toga, protiv te struje. Ne na površinskoj razini, ne izrijekom, ne deklarativno, već samim svojim postojanjem, govorom na bunjevačkoj ikavici, vezivanjem za svakodnevne sitnice, za najbliže, za obitelj, rodbinu jer lirski subjekt jedino tu nalazi uporišta a možda i smirenje.

Kada je zajednica na izdisaju, ili doživljava moralnu krizu, ostaju svakodnevice, detalji i oni najbliži: otac, majka, djed, baka, braća, sestre kojima Žigmanov i posvećuje svoje pojedine pjesme. Usredotočenost na detalje i na jezičnoj razini je vidljiva. Stihovi ove poezije su izričito kratki, stih često čini jedna ili dvije riječi (od kojih je jedna nerijetko pomoćni glagol ili zamjenica, dakle, gramatička riječ, koja u značenjskom smislu ne donosi puno). Time se riječi naprosto osamostaljuju, bodu nam oči na bijelom papiru, viču, tu smo, čitajte nas!

ići protiv struje znači djelovati, što se na jezičnoj razini pojavljuje u uporabi brojnih glagola (*gledao je, zapovijedali su, ne popušta, sporovo je, uvećo je, tribalo je, vidio je, nije minjo* itd.), istina svi su ti glagoli najčešće u perfektu, dakle odražavaju već prošle radnje neko čudno stanje. Ali je tu i onaj fatalni kondicional „trebalo bi”. Ali tko bi trebao? Subjekti su tu, skoro u svakom tekstu se jasno razabiru, oni se ne povlače u stranu, hoće se naime reći, ljudi su tu, tu ste, tu smo, samo se treba pokrenuti: „trebalo bi”.

Jer ako se nešto ne pokrene sve će nestati u nepovrat i bit će uzaludna ova očajnička želja da se zabilježe svi detalji našega postojanja, ili će, u najboljem slučaju, nastati nadgrobni spomenici. Treba, trebalo bi na ruševinama jednoga prošloga svijeta, ili svijeta u nestajanju, izgraditi novi sustav vrijednosti, pronaći one modele koji će biti u stanju odgovoriti na izazove suvremenoga svijeta. Jedan od takvih modela, barem u književnosti, nudi i zbirka Bunjevački blues.

Stjepan Blažetin

Blato i život u magli

Teško je
Bilo doć
Kroz blato
Na salaš

Nema ničeg
Nit se
Štogođ nadaje

Triba tit
I kuražan bit
Jaki

Iđe se
Samo naprid
Da se dođe
Nigdi srićan
valjda

Put je
Daleko
A pravca
Nema
Magla je

Bogatstvo...

Bošnjakuša